

Ludzas novads

pašvaldības kopējā platība – 963,25 km².

Iedzīvotāju skaits gada sākumā

Gads	2016	2017	2018	2019
Cilv. skaits	13 959	13 733	13 335	13 105

*www.raim.gov.lv

Darbspējas vecuma un dzimuma struktūra pašvaldībā gada sākumā

	2018	2019
Līdz darbspējas vecumam	1 596	1 573
t. sk. vīrieši	802	797
t. sk. sievietes	794	776
Darbspējas vecumā	8 687	8 492
t. sk. vīrieši	4 448	4 375
t. sk. sievietes	4 239	4 117
Pēc darbspējas vecuma	3 052	3 040
t. sk. vīrieši	1 004	994
t. sk. sievietes	2 048	2 046

*www.pmlp.gov.lv

Reģistrēto brīvo darba vietu skaits NVA Ludzas filiālē

Gads	2016	2017	2018	2019
Darba vietu sk.	476	534	419	455

*www.nva.gov.lv

Pašvaldības budžeta kopējie ieņēmumi

Gads	2015	2016	2017	2018
EUR	12 703 503	12 736 598	17 330 182	15 499 733

*www.raim.gov.lv

Bezdarba līmenis gada sākumā

Gads	2015	2016	2017	2018	2019
%	18,50%	19,10%	17,00%	16,30%	16,60%

*www.raim.gov.lv

Reģistrētās brīvas darba vietas sadalījumā pēc profesiju grupām

Gads	Vadītāji	Vecākie speciālisti	Speciālisti	Kalpotāji	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	Kvalificēti lauksaimniecības, mēžsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	Kvalificēti strādnieki un amatnieki	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	Vienkāršās profesijas	Nacionālo bruņoto spēku profesijas
2016	3	16	68	49	49	41	57	63	130	0
2017	3	12	42	10	49	74	46	142	156	0
2018	7	18	8	11	50	56	94	94	81	0
2019	8	19	19	13	75	35	92	74	120	0

*www.nva.gov.lv

Mēneša vidēja bruto darba samaksa pa sektoriem (EUR)

Sektors/Gads	2015	2016	2017	2018
Privātais	514	545	595	649
Sabiedriskais	588	612	653	702

*www.raim.gov.lv

Pašvaldības teritorijā reģistrēto darba devēju vidējie nodarbinātajiem aprēķinātie bruto ienākumi sadalījumā pēc to informācijas apkopošanas brīdī aktuālā pamatdarbības veida

NACE 2.red. apkopojošais kods un nosaukums		Vidējie bruto ienākumi mēnesī, EUR 2019.01	Vidējie bruto ienākumi mēnesī, EUR 2019.06
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	486,04	541,43
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	421,14	314,30
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	355,77	405,13
10	Pārtikas produktu ražošana	798,59	816,38
14	Apģērbu ražošana	145,99	194,08
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	356,97	371,01
28	Cituroklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	511,36	471,25
33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	376,25	376,25
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	605,62	549,06
41	Ēku būvniecība	367,68	461,46
43	Specializētie būvdarbi	428,77	308,08
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	343,69	345,62

46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	662,17	681,64
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	441,57	456,58
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	485,97	421,94
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	385,79	403,20
55	Izmitināšana	277,99	304,11
56	Ēdināšanas pakalpojumi	230,70	248,54
58	Izdevējdarbība	594,75	768,00
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	179,69	349,33
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	999,47	893,92
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	436,00	438,83
75	Veterinārie pakalpojumi	333,22	405,27
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	601,89	650,54
86	Veselības aizsardzība	818,62	814,99
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	185,34	192,72
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	708,98	671,38
	Nezināms		123,69

Pašvaldībā reģistrēto iedzīvotāju ienākumi (VID statistikas dati)

2016		2017		2018	
Bruto ienākumi (tūkst. EUR)	Gadā ieturētais un aprēķinātais IIN (tūkst.EUR)	Bruto ienākumi (tūkst. EUR)	Gadā ieturētais un aprēķinātais IIN (tūkst.EUR)	Bruto ienākumi (tūkst. EUR)	Gadā ieturētais un aprēķinātais IIN (tūkst.EUR)
56629.93	6055.70	61572,09	6721,41	64733,14	6283,07

Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem

Gads	2015	2016	2017	2018
Skaitis	59	62	63	65

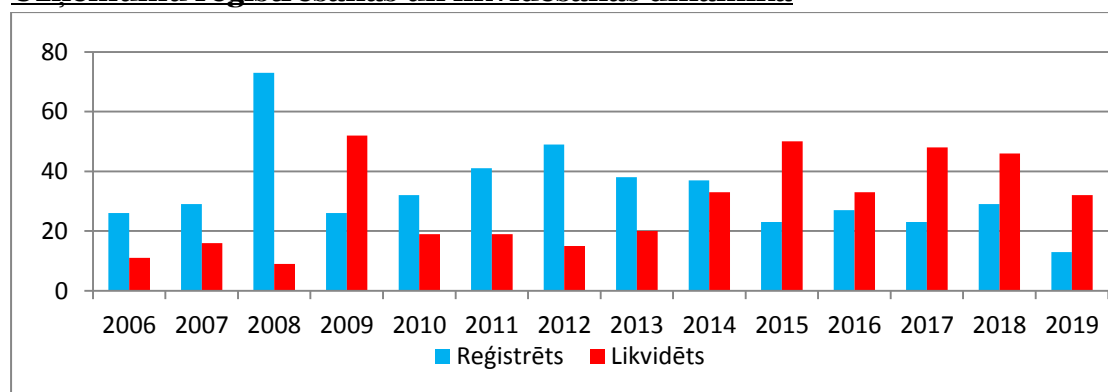
*www.csb.gov.lv

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits

Gads/Sektors	Pašnodarbinātās personas	Zemnieku un zvejnieku saimniecības	Individuālie komersanti	Komercesabiedrības (tirgus sektors)
2015	413	61	103	187
2016	439	64	109	187
2017	448	56	100	180
2018	450	55	89	204

*www.csb.gov.lv

Uzņēmumu reģistrēšanas un likvidēšanas dinamika

*www.lursoft.lv

Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	ARIOLS, SIA	7 604 625	7 131 266	6,64
2	LUDZAS MAIZNĪCA, SIA	3 746 339	3 535 351	5,97
3	ERA-M, SIA	2 651 171	1 235 846	114,52
4	MAURĪNI 57, SIA	2 629 030	2 406 202	9,26
5	Ludzas medicīnas centrs, SIA	2 549 030	2 113 508	20,61
6	LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS, SIA	2 539 637	2 249 900	12,88
7	LION BALTIC, SIA	2 050 915	728 331	181,59
8	Lescinsky Service, SIA	1 605 327	2 803 638	-42,74
9	RĒZEKNES MEŽS, SIA	1 485 047	852 085	74,28
10	CERTRĀRIJA, SIA	1 267 601	1 285 553	-1,4
11	GAIŠEZERS, SIA komercfirma	1 187 268	1 133 677	4,73
12	RASA L, SIA	1 080 199	978 935	10,34
13	Latgales dārzenū loģistika, SIA	848 907	643 025	32,02
14	Alfa Spektrs, SIA	778 514	603 328	29,04
15	Lumber Standard, SIA	699 531	470 811	48,58
16	Baltic Pallet Manufacture, SIA	684 970	257 172	166,35
17	TEHSERV, SIA	679 520	454 173	49,62
18	VESTA S, SIA	512 308	494 898	3,52
19	BBS Ludza, SIA	500 152	464 281	7,73
20	VELS, SIA	406 824	387 569	4,97

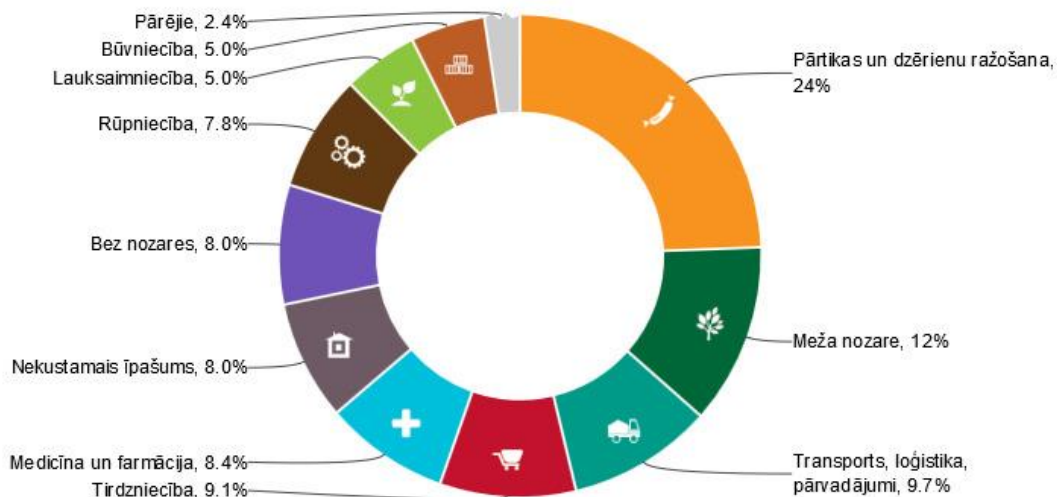
*www.firmas.lv

Lielākie darba devēji

NPK	Uzņēmums	2018	2017
1	LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS, SIA	190	190
2	Ludzas medicīnas centrs, SIA	172	179
3	LUDZAS MAIZNĪCA, SIA	107	104
4	ARIOLS, SIA	92	84
5	MAURIŅI 57, SIA	53	50

*www.firmas.lv

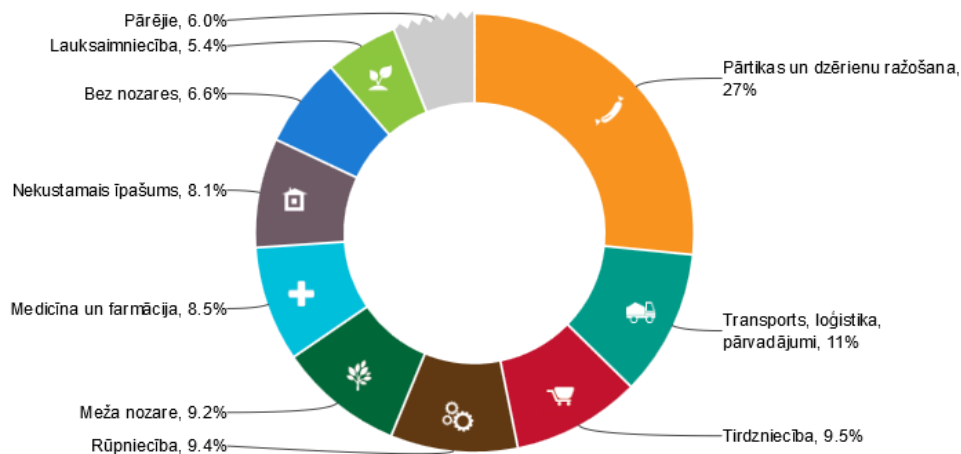
2018. gada neto apgrozījuma īpatsvars

Firmas.lv
licencēti UR dati

zomcharts
datu vizualizācija

2017. gada neto apgrozījuma īpatsvars

Firmas.lv
licencēti UR dati

zomcharts
datu vizualizācija

Uzņēmumi bez nozares ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	TEHSERV, SIA	679 520	454 173	49,62
2	VMN GLOBAL, SIA	378 296	0	
3	Vēsmiņas, Vīpes pagasta zemnieka saimniecība	223 537	192 906	15,88
4	Ludzas AGRO, SIA	206 657	169 219	22,12
5	ErAus, SIA	203 888	26 533	668,43

Būvniecības nozares uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	RASA L, SIA	1 080 199	978 935	10,34
2	Lumber Standard, SIA	699 531	470 811	48,58
3	MAXWOOD, SIA	282 582	92 048	206,99
4	Austrumu mērnieks, SIA	74 596	66 240	12,61
5	STRĀVA, SIA Ludzas pilsētas firma	62 924	134 837	-53,33

Meža nozares uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	MAURIŅI 57, SIA	2 629 030	2 406 202	9,26
2	RĒZEKNES MEŽS, SIA	1 485 047	852 085	74,28
3	Baltic Pallet Manufacture, SIA	684 970	257 172	166,35
4	SAMS & KO, SIA	281 261	309 533	-9,13
5	FORESTERS, SIA	206 292	105 270	95,96

Pārtikas nozares uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	ARIOLS, SIA	7 604 625	7 131 266	6,64
2	LUDZAS MAIZNĪCA, SIA	3 746 339	3 535 351	5,97
3	Tradīcija AOL, SIA	186 811	199 657	-6,43
4	Istras spirta rūpnīca, SIA	0	0	

Rūpniecības nozares uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	LION BALTIC, SIA	2 050 915	728 331	181,59
2	Lescinsky Service, SIA	1 605 327	2 803 638	-42,74
3	TALISMAN, SIA	30 924	97 187	-68,18
4	SILUETS 93, SIA	12 848	11 760	9,25
5	A3 PROJEKTS, SIA		198 164	

Tūrisma nozares uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

NPK	Uzņēmums	Apgrozījums, EUR		
		2018	2017	Apgrozījuma izmaiņas, %
1	VEROTEX, SIA	217 779	210 448	3,48
2	LUCIA, SIA	126 394	114 209	10,67
3	LEAN, SIA	91 210	68 797	32,58
4	GALA M, SIA	77 287	73 441	5,24
5	LUDZAS KOKS, SIA	59 015	55 989	5,4

Pašvaldībā reģistrēto nodokļu maksātāju deklarētais neto apgrozījums un ieņēmumi no saimnieciskās darbības sadalījumā pēc to informācijas apkopošanas brīdī aktuālā pamatdarbības veida

NACE 2.red. apkopjošais kods un nosaukums		2018		2017		2016	
		Neto apgrozījums	Ieņēmumi no saimnieciskās darbības	Neto apgrozījums	Ieņēmumi no saimnieciskās darbības	Neto apgrozījums	Ieņēmumi no saimnieciskās darbības
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	2032,62	3358,31	2044,36	1385,05	2181,81	1261,31
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	1031,56	880,78	1074,17	721,97	1151,87	415,42
03	Zivsaimniecība	121,10	1,00	43,77	0,67	5,32	0,87
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	394,09	0,00	101,27	0,00	133,80	3,32
10	Pārtikas produktu ražošana	7791,44	0,00	7330,92	0,00	6178,50	0,00
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	19,82	1,12	111,17	0,62	110,75	0,51
14	Apģērbu ražošana	17,55	14,20	16,16	11,61	20,39	10,25
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	6411,32	50,75	4520,09	23,81	3985,93	28,14
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	0,00	36,81	0,00	35,67	0,00	45,47
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	1605,33	0,35	2803,64	3,54	1612,24	8,84
31	Mēbeļu ražošana	4,27	20,65	7,16	16,18	12,24	15,97
32	Cita veida ražošana	30,92	9,57	0,00	0,87	0,00	1,57
33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	842,77	0,00	454,17	0,00	171,48	0,00
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	2539,64	0,00	2249,90	0,00	2389,11	0,00
41	Ēku būvniecība	217,61	6,67	374,75	5,90	296,20	3,72
42	Inženierbūvniecība	66,94	0,00	137,29	3,89	176,59	0,00

43	Specializētie būvdarbi	461,36	33,72	337,50	18,11	1070,28	4,32
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	688,66	217,86	662,11	394,15	779,76	347,91
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	3720,53	0,00	1913,98	0,38	1173,91	1,02
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	10932,07	1185,83	10390,51	993,00	10306,32	985,62
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	700,69	106,95	572,90	87,76	446,43	78,57
50	Ūdens transports	0,00	0,21	0,00	0,13	0,00	0,15
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	251,76	118,32	1580,69	61,13	565,03	11,71
55	Izmitināšana	261,52	5,91	238,23	7,42	208,67	21,04
56	Ēdināšanas pakalpojumi	560,48	3,57	480,11	4,78	331,56	26,41
58	Izdevējdarbība	180,20	0,00	188,30	0,00	194,55	0,00
61	Telekomunikācija	0,00	14,83	0,00	15,16	0,00	17,91
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	10,23	0,51	10,64	0,72	11,24	0,61
63	Informācijas pakalpojumi	25,34	35,43	26,97	0,00	33,11	0,00
66	Finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības	0,30	0,91	0,00	1,56	0,00	1,98
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	397,71	85,34	368,02	56,85	930,95	68,19
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	7,89	164,96	35,27	170,21	2,51	263,66
70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībzinībās	0,00	6,25	2,01	16,25	5,68	13,17
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	220,05	0,00	251,25	1,09	122,32	0,14
72	Zinātniskās pētniecības darbs	0,47	0,00	0,57	0,00	0,55	0,00
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	6,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	269,38	21,06	97,26	14,56	80,77	20,95

75	Veterinārie pakalpojumi	173,97	7,33	166,50	10,59	157,25	8,15
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	0,00	13,76	3,10	15,15	4,43	11,18
79	Ceļojumu biroju, tūrisma operatoru rezervēšanas pakalpojumi un ar tiem saistīti pasākumi	20,08	0,15	13,39	0,14	21,08	0,33
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	35,45	24,98	8,54	12,10	16,19	0,00
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	0,00	6,91	0,00	21,90		
85	Izglītība	44,15	26,35	48,50	25,69	22,50	11,10
86	Veselības aizsardzība	2682,43	806,79	2281,54	784,66	2204,28	742,18
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	0,01	0,00	0,00	0,71	0,00	0,00
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	0,00	6,37	0,00	6,57	0,00	1,20
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	27,23	5,77	14,71	3,73	11,45	0,88
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	132,12	0,00	203,38	0,00	171,46	0,00
95	Datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un mājāsaimniecības piederumu remonts	5,32	13,58	1,10	13,22	0,00	4,48
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	37,77	1386,43	39,20	1158,97	39,93	607,59
97	Mājāsaimniecību kā darba devēju darbība ar algotā darbā nodarbinātām personām			0,00	12,78	0,00	65,67
98	Pašpatēriņa preču ražošana un pakalpojumu sniegšana individuālajās mājāsaimniecībās	1,43	0,00	1,05	0,00	0,44	0,00
	Nezināms	1,50	356,93	380,45	38,36	4,66	35,21

*www.vid.gov.lv

NOVADA VADOŠĀS EKONOMIKAS NOZARES PAŠREIĒJĀ SITUĀCIJA

Novada lauku teritorijā dominē Latgalei raksturīgās tautsaimniecības nozares – zemkopība, lopkopība, graudkopība, mežizstrāde un kokapstrāde. Novada administratīvajā centrā darbojas uzņēmumi, kas piedāvā mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta, ēdināšanas, izmitināšanas un citus pakalpojumus, kā arī pārtikas produktu ražošanas uzņēmumi. Ludzā ir plašs lielāko Latvijas banku filiāļu un klientu apkalpošanas centru, kā arī apdrošināšanas firmu tīkls. Arī lielākie mazumtirdzniecības uzņēmumi ir koncentrēti Ludzas pilsētā. Ludzas Novada uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu ir SIA „Ariols”, kas ir viens No Latvijas līderiem pelmeņu un gaļas pusfabrikātu ražošanā un maizes izstrādājumu ražošanas uzņēmums SIA „Ludzas maiznīca_

TERITORIJAS SALĪDZINOŠĀS PRIEKŠROCĪBAS **Tūrisms** uzskatāms par vienu no būtiskākajiem segmentiem novada attīstības nodrošināšanai. Ludzas kā senākās Latvijas pilsētas un kultūrvēsturisku objektu esamība, dabas resursu daudzveidība, amatniecība un tradīciju mantojums paver plašas iespējas šīs nozares attīstībai novadā. Nosakot pašvaldības specializāciju, tūrisma nozare vērtēta kompleksi, vienlaicīgi nodrošinot kvalitatīvas infrastruktūras un pakalpojumu pieejamību. Ludzas novada kā tīras, drošas un bez stresa dabas vietas tēls perspektīvā savijas ar aktīvās atpūtas un dabas tūrismu.

Bioloģisko saimniekošanas metožu pielietošana lauksaimniecībā un zivsaimniecībā, kā arī dziedniecisko dūņu iegūšanas iespējas stimulēs ekotūrisma un rekreatīvā tūrisma attīstību. Kultūras un vēstures mantojuma efektīva izmantošana novada tūrisma attīstībā iespējama, nodrošinot ērtu teritorijas un atsevišķu objektu sasniedzamību un kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību. Ilgtspējīgas tūrisma nozares un uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešams izmantot pierobežas novada priekšrocības un, sadarbībā ar Latgales pašvaldībām un plānošanas reģionu, jāveido aktīvas sadarbības saites ar kaimiņvalstu reģioniem un lielākajiem ekonomiskajiem centriem.

Esošā transporta infrastruktūra un robeža ar Krievijas Federāciju padara novadu pievilcīgu **kravu pārvadātājiem** un piedāvā iespējas uzņēmējdarbības attīstībai transporta un loģistikas pakalpojumu jomā. Ludzas Novada potenciāls tranzīta kravu plūsmas apkalpošanā netiek pietiekoši izmantots. Ņemot vērā šī aspekta starptautisko nozīmi, nepieciešama sadarbība ar citiem Latgales novadiem – perspektīvā attīstītiem loģistikas centriem Daugavpils un Rēzeknes pilsētu tuvumā, kā arī tiešās robežas tuvumā pie robežas šķērsošanas punktiem Krāslavas, Zilupes un Kārsavas novados. Novietojums pie transporta koridoriem būs izdevīgs tādu uzņēmumu attīstībai, kas plāno produkcijas eksportu uz Krieviju un Baltkrieviju.

TRADICIONĀLO UN JAUNO NOZARU ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS Ludzas Novada ekonomiskās izaugsmes potenciāls vidējā termiņā balstās uz:

- ♣ esošo uzņēmumu attīstību;

- ♣ Neizmantojami cilvēku un dabas resursiem;
- ♣ relatīvi zemām darbaspēka izmaksām;
- ♣ labu ģeogrāfisko un loģistikas situāciju (ātru piekļuvi Krievijas un Baltkrievijas tirgiem).

Ilgtermiņā Novada ekonomiskā attīstībā jāakcentē esošo uzņēmumu atbalsts un pakāpeniska modernizācija, kombinējot to ar jaunu, dinamisku uzņēmumu attīstību.

♣ Klimatiskie un ģeoloģiskie apstākļi Ludzas Novadā ir īpaši labvēlīgi sapropeļa veidošanās procesiem. Sapropeļa ieguve Latvijā vēl nav attīstījusies, lai gan tā krājumi ezeros ir lieli. Sapropeļi var pielietot lauksaimniecībā kā mēslojumu un kā lopbarības piedevu (bioloģiskā lauksaimniecībā). Vairāki uzņēmumi saņēmuši atļaujas uzsākt sapropeļa ieguvu Ludzas novada ezeros. Sapropeļa ieguve ir atbalstāma aktivitāte no ezeru atveseļošanas viedokļa, mazinot to aizaugšanas procesus.

♣ Ludzas Novada teritorijā ir daudz ezeru un stabila, ekoloģiski tīra vide, kas sekmē akvakultūras attīstību. Akvakultūras galvenie darbības virzieni ir preču zivju audzēšana tirgum vai maksas maksšķerēšanas organizēšana dīķos un zivju mazuļu audzēšana ielaišanai dabiskajās ūdenstilpēs zivju resursu atražošanai un papildināšanai. Akvakultūras produkcijas ražošanas apjomam nav kvotu vai Cita veida ierobežojumu, līdz ar to, salīdzinot ar zvejniecību, ir vienkāršāka uzņēmējdarbības uzsākšana šajā nozarē.

♣ Viena No iespējām – bioloģisko saimniekošanas metožu pielietošana. Bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas realizācijas galvenais šķērslis ir mazie apjomi, jo lielākā daļa novada bioloģisko saimniecību ir naturālās saimniecības. Nelielu Novada bioloģisko saimniecību nākotne vērtējams kā vietējā mēroga papildus piedāvājums – svaigi, ekoloģiski un droši nišas produkti. Papildus ienākumus lauku iedzīvotājiem perspektīvā nodrošinās biškopība, augļkopība, ārstniecības augu audzēšana, putnkopība, zirgkopība utt., kas radīs lielisku vidi lauku tūrisma attīstībai.

♣ Novada teritorijas reljefs un augšņu kvalitāte nosaka labvēlīgu vidi aitikopības attīstībai. Tīra ar industriālo ražošanu nepiesārņota vide un pieejamās ganību platības paver plašas attīstības perspektīvas gaļas liellopu audzēšanai. Šīs jomas sekmīgai attīstībai nepieciešama zemnieku saimniecību kooperācija un jaunu sadarbības formu meklēšana.

♣ Ludzas Novadā ir plašas atjaunojamo energoresursu izmantošanas iespējas. Viens no nozīmīgākajiem un visvairāk izmantotajiem vietējiem atjaunojamās enerģijas avotiem ir koksne, jo novadā ir ne tikai liels neizmanto mežizstrādes un meža kopšanas koksnē atlikumu apjoms, bet arī visi nepieciešamie apstākļi ātraudzīgo kārķu, alkšņu, apšu un citu tamlīdzīgu koku sugu audzēšanai.